

УДРУЖЕЊЕ СПОРТСКИХ РИБОЛОВАЦА „ДЕЛИБЛАТСКО ЈЕЗЕРО“

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДНИ „КРАЉЕВАЦ“

ИЗВЕШТАЈ

о остваривању Програма управљања

за 2019. годину

ДЕЛИБЛАТО, децембар 2019. године

I УВОД

У 2019. години наставили смо са реализацијом десетогодишњег Плана управљања СРП „Краљевац“ за период 2010-2019, и реализовали већину активности из Програма управљања СРП „Краљевац“ за 2019. годину.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Основни циљеви заштите, очувања, унапређења и одрживог коришћења ресурса у Специјалном резервату природе „Краљевац“ јесу:

- ефикасна организација управљања и газдовања заснована на раду чуварске службе уз стручни надзор биолога/еколога;
- заштита и очување биодиверзитета, а нарочито заштита, очување и унапређење станишта природних реткости и управљање популацијама природних реткости флоре и фауне значајних како у националним тако и у међународним оквирима;
- заштита, очување и унапређење предеоних вредности подручја, пре свега очување вредних геоморфолошких и хидролошких појава, уз њихово наменско коришћење на принципима одрживог развоја;
- организована и дугорочна научна истраживања у Резервату, укључујући комплексну инвентаризацију флоре и фауне; утврђивање и праћење бројности, густине и динамике популација строго заштићених врста;
- реализацију васпитно-образовних активности за децу, омладину и студенте, као и едукацију локалног становништва о природним вредностима Резервата и могућностима развоја органске производње у Резервату;
- уређење простора за туризам и рекреацију и подстицање развоја туристичких садржаја којима се обезбеђује одрживо коришћење природног добра уз ефикасну заштиту природних вредности;
- промоција вредности Резервата кроз изразу, постављање и дистрибуцију промотивног материјала, као и организовање презентација које ће бити медијски праћене.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

У УСР „Делиблатско језеро“ раде три стално запослена чувара. Свакодневна обавезачуварске службе сводила се на обиласку резервата, праћењу стања заштићених и строго заштићених врста, контроли посетиоца (које чине не само туристи већ и свакодневни пролазници, риболовци и други), праћењу стања воде у језеру Краљевац и др.

У јануару па све до краја марта, чуварска служба је пре свега водила рачуна на водоток „Краљевац“. Како је у овом периоду водоток био окован ледом, чуварска служба је морала да прави одушке у леду и тиме омогући несметано функционисање живог света у самом водотоку. Наиме, овим одушцима не само да ствара доток кисеоника, који и не представља велики проблем због неколико извора у самом водотоку, већ се кроз њих ослобађа метан који је веома штетан за живи свет. Праћење стања воде настављено је у наредним месецима,

то јест праћени су следећи параметри: температура, сатурација, проценат кисеониак и рН вредност воде, провидност и прозачност.

Крајем пролећа, почетком лета, почеле су посете разних планинарских друштава из Србије. Наравно, и овде је чуварска служба била активна. Пратила је све групе кроз шетњу едукативне стазе, као и пешачко-бицикличке стазе у дужини од 10 километара. Такође, била је присутна у свим вожњама чамцима и као возачи пловила тако и као туристички водичи.

У јулу је почео седми по реду међународни волонтерски камп. Чуварска служба је била активна у свим пословима који су пратили волонтере.

Чуварска служба била је активна у свим истраживањима која су се дешавала у резервату. У пролеће, лето и јесен истраживања и мониторинг мргуде дешавала се на водотоку „Краљевац“. Јула, почео је мониторинг текуница и слепог кучета на пашњацима „Спасовина“ и „Обзовик“.

Средства за бруто зараде чувара и биолога-еколога (динара)				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МПЗЖС:	1.800.000,00	1.797.425,42	99,86	УСР „Делиблатско језеро“
Управљач:	600.000,00	362.600,34	60,43	

Набавком комплетно опремљеног мотокултиватора успели смо да покосимо делове пашњака на Спасовини који су били обрасли алохтоним и инвазивним врстама биљака. Такође, са мотокултиватором и приколицом редовно смо односили смеће из резервата, као и посечене дрвенасте и зељасте алохтоне и инвазивне врсте биљака.

Средства за комплетно опремљен мотокултиватор				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МПЗЖС:	500.000,00	417.320,00	83,46	УСР „Делиблатско језеро“
Управљач:	50.000,00	31.126,00	62,25	

У 2019. години набавили смо и теренско возило за потребе чуварске службе и потребе управљања резерватом. Из овог разлога, успели смо знатно да смањимо проблем пожара у резервату. У 2019. години само два пожара су захватила делове водотока Краљевац, односно трску у приобаљу водотока. И ако је било доста пожара на оближњим њивама око резервата, брзом интервенцијом чуварске службе успели смо да их спречимо како не би се проширили у резервату. Поред наведеног, возило нам је помогло и у бржем и квалитетнијем обиласку резервата и контроли посетиоца, пре свега риболоваца.

Средства за теренско (путничко) возило			Извршилац посла	
	планирана средства	реализована средства		%
МПЗЖС:	1.500.000,00	1.282.680,00	85,51	УСР „Делиблатско језеро“
Управљач:	0	19.478,00	100	

Повећано је стадо на пашњаку Спасовина у 2019. години. Било је присутно једно стадо од 230 оваца и 20 коза, које су биле довољне за нормално одржавање пашњака. Али морали смо да косимо делове пашњака обрасле чичком, чкаљем и копривом, као и другим врстама биљака које овце и козе нису хтеле да пасу. Ови делови пашњака су кошени више пута у току године и доведени у завидно стање. Остао је само мали део пашњака да се доведе у стању испаше. На пашњаку „Обзовик“ ситуација је била лоша јер и поред присуства два стада крава (14 и 40 комада) и једног стада оваца (20 комада), није било редовне испаше, па је дошло до обрастања пашњака. И поред кошења нисмо успели да санирамо комплетан пашњак због не приступачности терена. Терен је превише стрм и нераван и на тим деловима је готово немогуће косити уз помоћ мотокултиватора и ротационе косе.

Средства за кошење и уклањање алохтоних врста биљака				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
ПСУЗЖС:	100.000,00	0,00	0	УСР „Делиблатско језеро“
Управљач:	0,00	20.000,00	100	

Ове године праћење стања текунице и слепог кучета извршено је од стране др Наде Ћосић са Института за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ из Београда. Стање је праћено на два локалитета Спасовина и Обзовик. Чуварска служба је такође помагала у мониторингу текуница и слепог кучета. Детаљан мониторинг налази се у прилогу овог извештаја.

Средства за мониторинг текунице и слепог кучета				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	др Нада Ћосић
МПЗЖС:	150.000,00	150.000,00	100	

Задаци и активности на заштити и управљању шумама

Чуварска служба је уз помоћ чланова и волонтера наставила уклањање дрвенастих и жбунастих инвазивних врста биљака. Највећи део дрвенастих инвазивних врста биљака налази се на простору Обзовика. Сечу киселог дрвета наставили смо и на пашњаку „Спасовина“ и успели да смањимо површину киселеог дрвета за око 95%. На пашњаку „Спасовина“ готово да смо уништили кисело дрво, остао је један мали незнатни део на коме се још налази кисело дрво. Проблем је остао на пашњаку у „Обзовику“ на коме се налази много већа територија киселог дрвета. На другом крају резервата, тачније уз обалу водотока „Краљевац“ започели смо уклањање и пајасена, багремца киселог дрвета, глога и осталих дрвенастих инвазивних врста.

За горе наведене послове планирали смо средства од покрајнског секретаријата, али како та средства нисмо добили морали смо да искористимо сопствена средства.

Средства за уклањање инвазивних алохтоних дрвенастих и жбунастих врста				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	УСР „Делиблатско језеро“
ПСУЗЖС:	100.000,00	0,00	0	
Управљач:	0,00	30.000,00	100	

Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

Према Закону о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гласник РС”, број 128/2014), урадили смо годишњи програм за РП „Краљевац“ на који је добијена сагласност покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине.

Како нисмо успели да завршимо План управљања РП „Краљевац“ за период 2020-2029. година, наставили смо израду плана и у 2019. години. План смо израдили уз помоћ др Бранка Миљановића, Немање Панков и Шандора Шипоша.

У програму је поред редовних активности праћења стања хидробиологије и ихтиологије, урађен и мониторинг мргуде (*Умбре крамери*).

Мониторинг мргуде извршен је од стране екипе са ПМФ-а из Новиг Сада односно друштва за заштиту и проучавање риба на челу са професором др Бранком Миљановићем. Детаљан мониторинг налази се у прилогу овог извештаја.

Потребна средства за научна истраживања из области ихтиологије, испитивања квалитета воде и мониторинг мргуде и средства за израду десетогодишњег програма управљања				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МПЗЖС:	450.000,00	100.000,00	22,22	Друштво за заштиту и проучавање риба др Бранко Миљановић

За порибљавање ни у овој години средства нисмо добили од покрајинског секретаријата. Порибљавање РП „Краљевац“ извршено је почетком децембра. Порибљавање је извршено двогодишњом шаранском врстом млађи (800кг). Због лоше финансијске ситуације, порибљавање нисмо успели да платимо, већ смо рибу узели на почек. Укупан дуг за рибу износи 500.000,00 динара, а надамо се да ћемо успети да исплатимо комплетан дуг до краја 2020. године.

Средства за порибљавање				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
ПСУЗЖС:	400.000,00	0,00	0	
Управљач:	50.000,00	0,00	0	

Задачи и активности на заштити, развоју и управљању водама

Како највећи део Резервата заузима водоток Краљевац, укупне површине воденог огледала и трстика (172 хектара), у оквиру кога се налази највреднији део природног добра обухваћен зоном заштите I степена, неопходно је редовно обављати задатке и активности на заштити, развоју и управљању водама у циљу очувања квалитета воде и природних вредности. Поред редовног праћења као што су температура, сатурација, проценат кисеоника и pH вредност воде, провидност и прозачност, планирали смо и детаљније праћење стања риба. То смо делом и урадили у сарадњи са ПМФ-ом из Новог Сада. Укупно је урађено 80% активности везане за праћење стања РП „Краљевац“.

Задачи и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Пољопривредне површине у Резервату чине њиве (16 % површине Резервата), виногради и воћњаци (0.8 %) који се налазе у оквиру режима заштите II и III степена и простиру се по ободним деловима водотока Краљевац, као и у оквиру просторне целине „Обзовик“. Пашњаци такође заузимају знатан део заштићеног природног добра (15 %), односно целокупну површину просторне целине „Спасовина“ и део просторне целине „Обзовик“ који се директно граничи са Специјалним резерватом природе „Делиблатска пешчара“. Пољопривреда као основна делатност сеоског становништва овог региона и даље ће бити присутна у Резервату.

У 2019. години конкурисали смо код министарства пољопривреде за средства намењена едукацији локалног становништва за био производњу. Али нажалост нисмо прошли на конкурс.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Почетком године започели смо израду десетогодишњег плана управљања СРП „Краљевац“ за период 2020.-2029. година. Због недовољних финансијских средства План смо радили сами и уз велику помоћ министарства заштите животне средине и колега из ПИО „Долина Пчиње“ и СРП „Засавице“.

Потребна средства за израду десетогодишњег Плана управљања СРП „Краљевац“ 2020-2029 година и издавања водних услова				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МПЗЖС:	800.000,00	0	0	

Васпитно-образовни садржаји, као и одговарајућа презентација и популаризација природног добра и заштите природе уопште имају своје значајно место у концепту управљања Резерватом.

Одржан је један волонтерски камп у јулу и августу, тачније од 20.07. до 02.08.2019. године.. У рад кампа укључено је локално становништво и ученици ОШ „Паја Маргановић“ и чланови Удружења спортских риболоваца „Делиблатско језеро”. Волонтерски камп се односио на унапређење заштите и уређење природног добра, нарочито ревитализацију станишта (чишћење и уклањање инвазивних врста биљака), уређење едукативне стазе (израда и постављање информативних табли о природним вредностима резервата, изградња и реконструкција мобилијара - клупе, настрешнице, мостићи). На седмом међународном волонтерском кампу било је присутно 10 волонтера и два камп лидера. Волонтери су били из следећих држава: 1 Шпанија, 2 Мексико, 2 Чешка, 1 Русија, 1 Белорусија, 2 Француска и 3 волонтера из Србије. Камп лидери су били из Шпаније и Србије.

Средства за реализацију волонтерског и истраживачког кампа (смештај, храна, материјал, гориво)				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
Општина Ковин	50.000,00	50.000,00	100	
Млади истраживачи Србије:	90.000,00	90.000,00	100	

Васпитно-образовна функција природног добра заснивала се на упознавању ученика основних школа, као и њихових родитеља са присутним природним вредностима, интегралношћу екосистема и лепотом предела у Резервату. У досадашњем коришћењу природног добра, ова функција је већ наглашена кроз постојање риболовачког подмлатка, одржавање такмичења у спортском риболову за ученике „Удицом против дроге” сваке године 19. августа, као и одржавање еко-школе.

И ове године наставили смо традицију и одржали такмичење пионира и еко-школу.

У току школске године ђаци другог разреда ОШ „Паје Маргановић“ из Делиблата, једног четвртка у месецу, када је то време дозвољавало, долазили би заједно са учитељицом у просторије истраживачко едукативног центра. Овде би сачекали неког од чувара и заједно кренули у кратак обилазак резервата. Упознали би се са вредностима резервата и понашањем у природи. Понекад би одгледали неку репортажу која је снимљена у резервату или цртали на тему СРП „Краљевац“.

Потребна средства за одржавање такмичења у спортском риболову и еко-школе				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
Општина Ковин:	90.000,00	90.000,00	100	УСР „Делиблатско језеро“
Управљач:	20.000,00	20.000,00	100	

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Мере и услови

И ако смо планирали изградњу парка уз језеро Крањевац, због финансијске ситуације нисмо били у могућности да радимо било шта на овом плану.

Потребна средства за изградњу и уређење парка				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	
МПЗЖС:	200.000,00	0	0	
ПСУЗЖС:	100.000,00	0	0	
Управљач:	50.000,00	0	0	

2. Активности и учешће Управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

Крајем године уз помоћ министарства заштите животне средине, успели смо да набавимо потребне стубове и моторни бушач за обележавање граница резервата, односно замену старих и постављање нових знакова.

Потребна средства за обележавање резервата			Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%
МПЗЖС:	100.000,00	100.000,00	100
Сопствена средства	20.000,00	0	0

УСР „Делиблатско језеро“

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

13. фебруара обележена је десетогодишњица СРП „Краљевац“. Представљен је досадашњи рад управљача на заштити и унапређењу резервата у протеклих десет година, али и пре тога, односно од почетка рада УСР „Делиблатско језеро“, тачније од 1999 године. Након презентације и обраћања управљача, обратили су се и гости из Покрајинског завода за заштиту природе, ПМФ-а из Новог Сада, као и гости из локалних удружења која су нам помагала у заштити и промоцији резервата. На крају је отворена мала галерија слика на тему СРП „Краљевац“, на којој су учествовали сликари аматери из Смедерева, Панчева и Делиблата.

Потребна средства за изградњу и уређење парка			Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%
МПЗЖС:	150.000,00	0	0
ПСУЗЖС:	100.000,00	0	0
Општина Ковин:	50.000,00	0	0
Управљач:	20.000,00	30.000,00	100

УСР „Делиблатско језеро“

И у овој години наставили смо са штампањем промотивног материјала. Сајт резервата није редовно одржаван и ажуриран због смањеног буџета, али на крају године ћемо убацити све што се радило и шта ће се радити у 2019. години. Поред официјалног сајта ту је и страница на фејсбуку која је редовно ажурирана. У јулу и августу представљен је волонтерски камп на локалном радију Бус Ковин. Представљен је резерват, рад у резервату и интервију неколико волонтера.

Средства за промотивни материјал			Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%
ПСУЗЖС:	100.000,00	0,00	0
Управљач:	0,00	40.000,00	100
УСР „Делиблатско језеро“			

Од 12.04. до 14.04. одржали смо другу сомовијаду. На сомовијади било је присутно 10 екипе из Србије. Такмичење је прошло веома успешно и сви присутни једва чекају следећу годину за још једно незаборавно дружење.

Јула месеца одржан је Интернационални шарански куп. Присуствовало је 29 екипа из: Румуније, Аустрије, Швајцарске и Србије. Победила је екипа из Аустрије, а друго и треће место припало је екипама из Србије.

У августу на преображење 19.08. поред такмичења пионира у спортском риболову на пловак „Уицом против дроге“, одржано је такмичење и у кувању рибље чорбе и ловачког гулаша. Све ове активности испратила је екипа РТС-а и представила у емисији СРБИЈА ДАНАС.

Од 19. до 22. септембра одржан је хуманитарни шарански куп. Присуствовало је 20 екипа из Србије, а сав прикупљен новац је био намењен продици близанаца који болују од церебралне парализе.

Новембар месец је био спреман за такмичење смуђароша. 10.11. одржана је друга смуђијада у СРП „Краљевац“. Било је осам екипа из Србије, које су се на крају такмичења дружиле на вечери која је била у истраживачко-едукативном центру.

Задаци и активности на развоју одрживог туризма

На крају године уз финансијску помоћ министарства заштите животне средине, успели смо да набавимо материјал за израду две кућице за фото лов. Заједно са члановима ловачког друштва обележили смо места на којима треба поставити ове две кућице. Места се налазе у Обзовику, недалеко од извора, односно појилишта на којем долазе разне дивље животиње.

Потребна средства за уређење места за фото-лов				Извршилац посла
	планирана средства	реализована средства	%	УСР „Делиблатско језеро“
МЗЖС:	100.000,00	100.000,00	100	
Управљач:	20.000,00	0	0	

VII САРАДЊА

У овој години највећу сарадњу имали смо са ОШ „Паја Маргановић“ из Делиблата. Покушавали смо бољу сарадњу са локалним становништвом, пре свега са власницима поседа у оквиру резервата. Али нажалост само неколико власника је било спремно на разговор.

Веома добру сарадњу наставили смо са ловачком секцијом из Делиблата.

Сарадња са туристичком организацијом из Ковина је настављена и у овој години. Највише су нам помогли око презентације резервата на разним сајмовима, како у земљи тако и у иностранству.

Сарадњу са медијима наставили смо и ове године. У овој години поред РТС-а који је емитовао емисију ШАРЕНИЦА, рађене су репортаже и за РТВ-ом. Снимљена је репортажа о хуманитарном купу. Екипа ЛОВ И РИБОЛОВ испратили су Интернационални шарански куп у јулу. Радио станица „Бус“ из Ковина је увек са нама и увек је спремна да информише како грађане општине Ковин тако и читаву Србију.

ЗАКЉУЧАК

Све активности су се одвијале према постојећем Програму управљања за 2019. годину. Сва средства која су добијена од Министарства заштите животне средине, Општине Ковин и Младих истраживача Србије су реализована 100%.

Када се узме у обзир сав рад и реализација већине планираних активности, долазимо до податка да је из Програма управљања реализовано 64,30% активности.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

У финансијском плану за 2019. годину планирали смо средства у укупном износу од 7.960.000,00 динара. Од министарства заштите животне средине 5.750.000,00 динара, покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине 900.000,00 динара, општине Ковин 190.000,00 динара и од сопствених средстава 1.030.000,00 динара.

Извори средстава и висина средстава

У 2019. години УСР „Делиблатско језеро“ остварило је приход од 5.028.000,00 и то из следећих извора:

Републичка средства

Потписани су уговори бр. 401-00-253/2019-04 којим је добијено 3.750.000,00 динара и бр. 401-00-01219/2019-04 којим је обијено 200.000,00 динара.

Уговором бр. 401-00-253/2019-04 средства су опредељена за:

1) *Чување одржавање и презентација заштићеног подручја* у износу од 3.500.000,00 динара, и то за:

- зараде чувара - 1.800.000,00 динара
- набавку једног теренског возила и једног комплетно опремељеног мотокултиватора - 1.700.000,00 динара

4) *Праћење и унапређење стања заштићеног подручја* у укупном износу од 250.000,00 динара, и то за:

- мониторинг текунице и слепог кучета - 150.000,00 динара
- истраживања из области ихтиологије, испитивања квалитета воде и мониторинг умбре - 100.00,00 динара.

Уговором бр. 401-00-01219/2019-04 средства су опредељена за:

1) *Чување одржавање и презентација заштићеног подручја* у укупном износу од 100.000,00 динара, и то за обележавање граница (дрвени стубови, фарба за обележавање и набавка моторне бушилице за рупе)

5) *Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса* у укупном износу од 100.000,00 динара и то за уређење места за фото лов (стубови, даске, летве, шрафови, ексери, заштитни премази и др.)

Средства од локалне самоуправе, Општинска средства.

Добијено је 200.000,00 динара од фонда за екологију Општине Ковин. Средства су намењена за едукацију деце ОШ „Паја Маргановић“ из Делиблата и такмичења пионира у спортском риболову, трка за текуницу, као и за одржавање еко кампа.

Средства од Младих истраживача Србије у износу од 90.000,00 динара за одржавање једног волонтерска кампа јул-август. Средства нису пребачена на рачун удружења, већ се плаћање вршило директно на рачуне потражиоца.

Укупно утрошена сопствена средства према Програму управљања износе 878.000,00 динара.

Средства која нису исказана у Програму управљања, а редован су трошака удружења за нормалан рад су: такса од издатих дневних, вишедневних и годишњих дозвола за рекреативни риболов у износу од 87.800,00 динара, месечне комуналије (струја, вода, телефон, мобилни) у укупном износу од 250.000,00 динара, књиговођа на годишњем нивоу 60.000,00 динара. Лични доходи чуварске службе за три месеца 362.600,00 динара и др.